א) לקמן ה., ב) [קידושין מה:], ג) גי' הרא"ש א"ר יוסי בר חנינא הלכה כו׳. ד) ולחמו י. ושי"(], ל) ושסוו) ועי ומא יג. ד"ה הלכה], ז) [ב"ק מג: סנהדריו כה. ל: חוליו גב:ז. סוכה לו. מח. יומא כא: בילה ה. יד: הידושיו כט: וב"מ הז.

תורה אור השלם ו. בַּחמץ לִשׁנֵים וְבַעַשׁן

הגהות הב"ח

(ה) גמרא ורמינהו עד מתי שואלין את הגשמים ר"מ אומר עד שיצא ניסן רני יהודה אומר כו': (ב) בשלמא תחלתו מ דהזכרה נמי רינוי: (ג) רש"י ל"ה שאלה כוי שיעבור הפסח ד"ה שאלה כוי שיעבור זמן דהיינו עד שיעבור זמן תפלת שלים לבור: (ד) ד"ה דהיינו כל זמו תפלת יולר כו׳ עד למחר במוספין ל"א פוסק השאלה בתפלת ערבית של ערב יו״ט: (ק) ד״ה כתחילתו כו' לאחר החג הס"ד ואח"כ מה"ד כך בסופו אינו שואל בלילי יו"ט: (ו) ד"ה פי׳ לבני בבל אין מזכירין עד שבעה במרחשון דאית להו להזכיר יתחיל והא להו פי' לבני א"י ליכא חששא דהא יכולים כו' כל"ל וד"ה והא להו נמחק:

גליון הש"ם גמ' כאן כומן שאין כית המקדש קיים. עי' יומא דף יג ע"א תוס' ד"ה הלכה:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה הא לן פיי לבני בבל אין שואלין עד שבעה. כל"ל (ועמ"ש רבינו בא"ח ריש סימו הי"ד):

רבינו גרשום

אמר רבא (אפילו תימא) ר אליעזר היא. דאמר הזכרה ביו"ט הראשון, ולא מצי למישאל ביה שהרי אין מתפלל אתה חונן. דראשון מזכיר. וה״ה שואל. ר״י אמר עד שיעבור הפסח. והיכי אמר במתני' שאינו שואל אלא עד יום ראשון של פסח. כאן לשאול כאן להזכיר. הא דאמר ר' יהודה במתניתיז הראשון מזכיר ביו"ט ראשון פסח, היינו אבל לשאול יכול לשאל עד שיעבור הפסח. במקום שאינו שואל מזכיר. שהרי מתחיל להזכיר בחג ואינו שואל עד שואל, דקאמרת דשואל עד שיעבור הפסח. על אחת י. [והיכי תריץ] רב חסדא דרבי יהודה קאמר שאינו מזכיר אלא עד יום ראשון של פסח (וה״ה לשאלה). [אלא אמר עולא. הא]

ש הכי גרסינן ואיכא דאמרי לימא ר' יהושע היא אפי' חימא רבי אליעור כו'. ולא גרסינן סברוה שאלה לחוד והזכרה לחוד דהא לה משתמע ממתני': עד הימתי שוחלין הת הגשמים. בסוף ימות הגשמים: עד שיעבור הפסח. דאמרינן כל חולו של מועד ותן טל ומטר: עד שילה ניסן. וכדמפיק

טעמא במתני': הכי גרסינן אמר רב חסדת כתן לשתול כתן להוכיר מישחל שחיל וחזיל והזכרה ביו"ט ראשון פוסק. לשחול שוחל והולך עד שיעבור הפסח כדקתני עד מתי שואלין כו' להוכיר אינו מוכיר אלא בתפלת יוצר של יו"ט ראשון: במקום שחינו שוחל. ביו"ט החחרון של חג שחינו מתפלל תפלחו תפלח חול דאין שאלה אלא בברכת השנים: מזכיר. גבורות גשמים כדחמר רבי יהודה האחרון מזכיר: במקום שהוא שואל. בחולו של מועד של פסח: תרי תנאי. חד אמר עד שיעבור הפסח שואלין כל שכן שמזכירין וחד אמר שאלה עד הפסח והזכרה שיכול להזכיר ביו"ט מזכיר ביו"ט הראשון של פסח בתפלת יולר ובמוספין פוסק: רב יוסף אמר. האי דקתני עד אימתי שואלין עד שיעבור כו׳ ה״ק עד שיעבור שליח לבור כו׳ והיינו כאידך רבי יהודה דמתני׳ דאמר הראשון מזכיר האחרון אינו מזכיר: שחלה ביו"ע מי חיכח. וכי מתפלל הוא תפלח חול שאתה אומר עד שיעבור הפסח דהיינו (ג) זמן שליח לבור של תפלת יו"ט הראשון של פסח: אמר ליה אין שאלה דמתורגמן. בדרשה שהוח דורש אומר ברכת שאלה לבדה: דבר שחינו לריך ללכור. דכיון דזמן הפסקה הוא לאו אורח ארעא למישאל בלבור דבר שאינו לריך: עד שיעבור ומן שחיטת פסח. (ד) חלות יום דארבעה עשר עד שיעבור חלות דהיינו כל תפלת יולר. ואשמעינן ר' יהודה דבמנחה דערבי פסחים אע"ג דמללינן תפלת חול מפסיקינן ולא יאמר ראבור ר' אלעזר הלכה כר"ג דאמר דאין שואלין עד שבעה ובו'. פירוש ואת אמרת הלכה כר' יהודה בהא דקאמר במתני׳ רבי יהודה אומר העובר לפני התיבה בי"ט האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר ומדמינן לעיל שאלה להזכרה

דפריך ורמינהו עד מתי שואליו את

הגשמים עד שיעבור וכו' ומשני

גברא אגברא וכו': רהא אמר

רבי יוחנן כמקום ששואלין הגשמים

מזביר. ומשני ההוא להפסקה פיי

דבמקום שמפסיק מלשאול מפסיק

מלהזכיר אבל מתחיל קודם להזכיר

וטעמא הוי דהזכרה הוה ריצוי שאלה

ומש"ה ליכא חששא אם מזכיר קודם:

לן. פירוש לבני בבל (ו) [א] עד

להו פירי בדברא ובארץ ליכא חששא

דהח יכולים פירותיהן להיות יבשים

בלא הולכה למדבר: רהא להו.

כי המתחיל להזכיר יתחיל לשאול:

לחחר שבעה במרחשון דחית

רבי יהושע היא דאמר משעת הנחתו אמר רבא אפילו תימא רבי אליעור שאלה לחוד והזכרה לחוד: רבי יהודה אומר העובר לפני התיבה כו': ורמינהו 6 עד מתי שואלין את הגשמים (6) ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח ר' מאיר אומר עד שיעבור ניסן אמר רב חסדא לא קשיא כאן לשאול כאן להזכיר מישאל שאיל ואזיל להזכיר ביו"ם הראשון פסיק אמר עולא הא דרב חסדא קשיא בחומץ לשינים וכעשן לעינים ומה במקום יכ שאינו שואל מזכיר במקום ששואל אינו דין שיהא מזכיר אלא אמר עולא תרי תנאי אליבא דר' יהודה רב יוסף אמר מאי עד

שיעבור הפסח עד שיעבור שליח צבור ראשון היורד ביו"ם ראשון של פסח א"ל אביי שאלה ביו"ם מי איכא א"ל אין שואל מתורגמן וכי מתורגמן שואל דבר שאינו צריך לצבור אלא מחוורתא כדעולא רבה אמר מאי עד שיעבור הפסח עד שיעבור זמן שחימת הפסח וכתחילתו כן סופו מה תחילתו מזכיר אע"פ שאינו שואל אף סופו מזכיר אע"פ שאינו שואל א"ל אביי בשלמא תחילתו מזכיר פּ הזכרה נמי ריצוי שאלה היא אלא סופו מאי ריצוי שאלה איכא אלא מהוורתא כדעולא 🌣 א"ר אםי א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה א"ל ר' זירא לר' אםי ומי אמר רבי יוחנן הכי והתנן יי בשלשה במרחשוון שואלין את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה בו 🕫 וא"ר אלעזר י א הלכה כרבן גמליאל א"ל י גברא אגברא קא רמית איבעית אימא לא קשיא כאן לשאול כאן להזכיר והאמר ר' יוחנן במקום ששואל מזכיר ההוא להפסקה איתמר והאמר ר' יוחנן התחיל להזכיר מתחיל לשאול פסק מלשאול פוסק מלהזכיר אלא לא קשיא [©] הא לן הא להו מאי שנא לדידן דאית לן פירי בדברא לדידהו נמי אית להו עולי רגלים כי קא"ר יוחנן בומן שאין בית המקדש קיים השתא דאתית להכי הא והא לדידהו ולא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים 9 כאן בזמן שאין

בית המקדש קיים ואגן דאית לן תרי יומי היכי עבדיגן אמר רב מתחיל במוספין ופוסק במנחה ערבית ושחרית וחוזר במוספין אמר להו שמואל פוקו ואמרו ליה לאבא אחר שעשיתו קודש תעשהו חול אלא אמר שמואל מתחיל במוספין ובמנחה ופוסק ערבית ושחרית וחוזר ומתחיל במוספין ותן טל ומטר ואע"ג דמדכרינן עד למחר במוספין פוסק השאלה בתפלת מנחה של ערב יו"ע הראשון והזכרה שיכול להזכיר ביום טוב מזכיר עד תפלת מוסף של יום טוב הראשון: **כפהילסו.** שהוא מוכיר תחלה ביום טוב אחרון של חג ואינו שואל עד לאחר החג (©) כך בסופו אינו שואל במנחה ערב יו"ט הראשון ומזכיר עד מוסף של יו"ט ראשון והכא ליכא למיפרך שאלה ביו"ט מי איכא: **דהוכרה נמי לורך שאלה היא.** שמרצה מחילה לפי שא"א לו לשאול ביו"ט וכיון דאיכא שאלה אבתריה מוכיר הוא לרצויי בעלמא: **אבל סופו**. למה הוא מוכיר הואיל ואינו לריך לשאול מכאן ואילך הא כיון דאפסקת מאתמול גלית אדעתך דלא ניחא לך בהו ואמאי מזכיר: הלכה כרבי יהודה. דאמר העובר לפני התיבה וכו': מי אמר רבי יוחנן הכי. דהלכה כרבי יהודה דמוכיר ביו"ע האחרון: בשלשה במרחשון. הכי קים להו דהוה זמן גשמים כו': **הלכה כרבן גמליאל.** דאינו שואל עד שבעה במרחשון. וקא ס"ד דבמקום שהוא שואל מזכיר עד דמשני לקמן: לאן לשאול. בשבעה במרחשון: כאן להוכיר. מיו"ט האחרון ור' יוחגן אית ליה דרבי אלעור: והא א"ר יוחגן במקום ששואל מוכיר בשבעה במרחשון: לאו מוכיר והיכי א"ר יוחגן דהלכה כר' יהודה שמוכיר ביו"ט האחרון הא ליכא שאלה דאין אומר מוכיר. (ו) במקום שאינו שואל אינו מוכיר והיכי א"ר יוחגן דהלכה כר' יהודה שמוכיר ביו"ט האחרון הא ליכא שאלה דאין אומר ברכת השנים ביו"ט: להפסקה איממר. דכשהוא מפסיק לשאלה בערב הפסח פוסק נמי להזכרה דהכי משמע במקום ששואל מזכיר: והא סרוייהו איסמר. התחלה והפסקה: יסחיל לשאול. דהיינו בחול שיכול לשאול: פסק מלשאול. בערב הפסח פוסק מלהזכיר. אלמא לא סבירא ליה כרבי יהודה והיכי אמר הלכה כמותו: הא לן והא להו. לבני בבל שיש לנו תבואה ופירות בשדה כל תשרי אין מזכירין עד שבעה במרחשון ושם שואלים כדאמר רבי יוחנן מחחיל להזכיר מתחיל לשאול: והא להו. לבני ארץ ישראל דקולרין בניסן ואוספין במשרי מזכירין בי"ט האחרון כרבי יהודה דאמר רב אסי הלכה כמוחו: בדברא. מדבר כלומר בשדות: אים להו עולי רגלים. ואם ירדו להן גשמים קשה להן בחזירתן: אלא כי א"ר יוחנן. הלכה כר' יהודה דמוכיר מיו"ע האחרון כו' בומן שאין בהמ"ק קיים וליכא עולי רגלים מזכיר: כאן בומן שבים המקדש קיים. דאיכא עולי רגלים אינו מזכיר עד ז' במרחשון: אנן דאים לן סרי יומי. שני ימים טובים אחרונים שמיני ספק שביעי וחשיעי ספק שמיני לרבי יהודה דאמר מיו"ט האחרון באיזה מהן מוכיר: מסחיל במוסף. של שמיני ספק שביעי דשמא יו"ט האחרון הוא: ופוסק במנחה. שמא שביעי חול הוא ואין זמן הזכרה עד מוסף של מחר: ופוסק נמי

א מיי פ"ב מהלי תפלה הלי טו סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי׳ קיו סעיף א:

רבינו חננאל

פיסקא. ר' יהודה אומר העובר לפני התיבה. ורמינן עלה, עד מתי שואלין את הגשמים, ר' יהודה אומר עד שיעבר הפסח. ומשני רב הראשון של פסח ושואל עד שיעבר הפסח. וזהו כחומץ שיעבו וופטוו. ווווו כווונון לשינים (וכעשן) שמקהה לשינים, [וכעשן לעינים]. ומשני עולא תרי תנאי ואליבא דר׳ יהודה. [רב יוסף אמר כר׳]. ואקשינן ושאלה ביום טוב מי איכא, ופריק אין . לשאול מתורגמן. ומדלא דחי לה ואמר מי איכא תורגמן בצלותא, שמעינן מינה דבי בירות, סמכון מתורגמן דינא הוו מוקמי מתורגמן לישאל מילתא דהוה צריכא להו, לפיכך אמר איפשר לההוא לשאל בערבית ושחרית של יום טוב, יהי רצון . מלפניך ה' אלהינו שתתן טל מיזר על פני האדמה. ימיזר על פני האדמה. אמר מאי עד שיעבור הפסח עד שיעבור זמן שחיטת הפסח. פי׳ שואלין את הגשמים עד ערב הפסח זמן . שחיטת הפסח ופוסק, ומזכיר חמשה עשר ושחרית ביום . בתחילתו. מה תחילתו מזכיר בתחילתו, מה נוודייה ב.... אעפ"י שאינו [שואל], כן רסוף. ודחה לה אביי, בשלמא תחילתו מזכיר כי בשלמא ומדלומ מוכד כי הוא ריצוי לשאלה, כלומר להבא עוד צריך לשאל, אלא סופא הזכרה בלא שאלה למה כו׳, אלא מחוורתא כדעולא, דאמרי' תרי תנאי אליבא דר' יהודה. א"ר אסי א"ר יוחנו הלכה כר׳ יהודה. דקתני העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר. פירוש שליח ציבור המתפלל מוסף הוא מזכיר מוריד הגשם. ומזכיר והולד עד יום טוב הראשון של פסח . בתפלת שחרית, [ו]אחר כך (ו)פוסק. ואקשינן, איני דהילכתא כר׳ יהודה, והאמר ר׳ אלעזר הילכתא כרכן גמליאל . דתני בשבעה הגשמים. **ושנינן**, רבי אליעזר קא רמית אר' יוחנן. איבעי קא רמית או יחוק. איבעי תימא הלכה כר׳ יהודה מלהזכיר, כלומר מזכירין מיום טוב (הראשון) האחרון] של (פסח) [חג], והילכתא כרבן גמליאל לשאל, שאין שואלין את הגשמים ואין אומרים ותן טל ומטר אלא בשבעה במרחשוון. ונדחת זו, דהא בהדיא לית ליה לר׳ יוחנן הפסקה בין הזכרה לשאלה, דאמר ר' יוחנז התחיל להזכיר ישאל פסק מלשאל יפסוק למלהזכיר. אלא לא קשיא, הא דר' יוחנן לבני ארץ ישראל, והא דאמר רבי אלעזר עד שבעה במרחשוון לבני בבל, משום דאית להו פירא בדברא והמטר מפסידם. ואקשינן בני ארץ ישראל נמי יש להם עולי רגלים, ואם

[האחרון] של [חג] וירד המטר נמצא המטר מעכבן בחזירתן. ואוקימנא בזמן הזה דליכא בית המקדש.

. דפרכת האמר ר׳ יהודה ששואל עד שיעבור הפסח, תרי תנאי ואליבא דר״י. עד שיעבור ש״ץ ראשון של יו״ט ראשון. היינו נמי י השל היה במתניתין, הראשון (מזכיר האחרון) אינו מזכיר, וה״ה לשאלה. שאלה ביו״ט מי איכא. דקאמרת דקאמר ר׳ יהודה ביר״ט היא שואל, היא אינו מתפלל אתה חונן, והיאך אמר שאלה בברכת השנים. שאל במתרגמן - המחורגמן ביר״ט היא שואל במתרגמן המחורגמן ביר״ט היא שואל מחור היאך אמר שאלה בברכת השנים. שואלין בתפלתן, היאך ישאל המתורגמן . אלא (מחוורתא) כדעולא. דלא תריץ ליה עד שיעבור ש"ץ, אלא לאחר הפסח ממש. עד שיעבור זמן שחיטת פסח. דהיינו י ראשון אינו שואל, והאי דקאמר ר' יהודה במתניתין עד יו"ט הראשון, היינו להזכרה ולא לשאלה. מה תחלתו מזכיר אע"ש שאינו שואל. שמזכיר בתג ואינו שואל עד ששים בתקופה. אף סופו מזכיר. עד יום ראשון, ואינו שואל אלא עד י"ד. דהזכרה נמי ריצוי שאלה היא" שאלה היא. כלומר, להכי מזכיר בחג הואיל ועתיד לשאול בששים בתקופה שלפניו. מאי ריצוי שאלה איכא. והא ⁶⁾ עדיין הוא עתיד לשאול, אלא מכיון שפסק מלשאול שוב אינו מזכיר. אלא כדעולא דתריץ עד שיעבור הפסח ממש, והא דא"ר יהודה במתני עד יום ראשון של מג, וה"ה לשאלה. כאן לשאול כאן להזכיר. הא דאמר ר" יוחנן הלכה כר" יהודה היינו להזכרה ולא לשאלה. הלכה כר" יהודה באמר מ"ל היינו להזכרה ולא לשאלה. הלכה כר" יהודה. דאמר מזכיר ביום אחרון של חג, וה"ה לשאלה. כאן לשאול כאן להזכיר. הא דאמר ר" יוחנן הלכה כר" היינו להזכרה ולא לשאלה. הלכה כר" היינו לשאלה. והאמר ר' יותנן במקום שהוא שואל מזכיר. אלמא הא דאמר ר' יותנן הלכה כר' יהודה היינו בין לשאול בין להזכיר, דכי הדדי נינהו, וקשיא הלכתא אהלכתא. ההוא להפסקה. כלומר, הא דאמר ה' יותנן הלכה כר' יהודה היינו להו, לבני בכל דאית להו פירי בדברא ואין צריכין לגשמים עד ז' במרחשון, והא דאמר הלכה כר"ג דאינו שואל עד שבעה במרחשון היינו להו, לבני בכל דאית להו פירי בדברא ואין צריכין לגשמים עד ז' במרחשון, והא דאמר הלכה כר' יהודה דבתג מזכיר ושואל, לן בא"י דלית לן פירי בדברא. אית להו עולי רגלים. ואם יורדין גשמים בג' 2) אינן יכולין לחזור מפני הגשמים. כי קאמר ר' יוחנן. הלכה כר' יהודה דשואל ומזכיר בחג, בזמן שאין בית המקדש קיים דליכא עולי רגלים, והא דאמר הלכה כר"ג בזמן שביהמ"ק קיים, ובז' במרחשון כבר חזרו. ואנו דאית לן תרי יומי. [שמיני] ואחרון של חג, היכי עבדינן, הא אחד מהן חול הוא, ובאיזה יום יתחיל לשאול. מתחיל במוספין. של יום ראשון מימים האחרונים, ופוסק במנחה דשמא חול הוא, וערבית ושחרית מיום האחרון לגמרי. לאחר שעשיתו קדש. ששאלת במוסף, אלמא דקדש הוא, תעשהו חול, שאין אתה מזכיר במנחה. ופוסק ערבית. שהרי היא הכנסה דיום אחרון, ושחרית, ושואל במוסף כמו שעשה אתמול, דקדש הוא, תעשהו חול, שאין אתה מזכיר במנחה. ופוסק ערבית. שהרי היא הכנסה דיום אחרון, ושחרית, ושואל במוסף כמו שעשה אתמול, דקדש הוא, ואמר דאחרון שואל.

בערבית ושחרית. של תשיעי ספק שמיני: לאבא. חברי: לאחר שעשיתו קודש. לשמיני ספק שביעי שהזכרת בו גבורות גשמים כרבי

יהודה מיו"ט האחרון: **מעשהו חול**. בחמיה. שמפסיק במנחה של אותו היום: **ופוסק ערבים ושחרים.** דלאו היינו תפלה של אותו היום: